

kiinnittänyt nastalla seinään vanhan postikortin joka esittää Carpaccion maalaamaa Pyhän Ursulan unta? Siitäkö kun siellä on kokenut odottamisen tuskat, intohimon pyörteet tai hammassäryn piinan? Siitäkö kun on säädyllisyyden vuoksi ripustanut ikkunoihin verhot, ja tapetoinut seinät, ja hionut parketit?

4

Pieni säyseä ajatus n° 1

Kuka hyvänsä kissanomistaja voisi kokemuksesta kertoa että kissat asuttavat taloja paljon paremmin kuin ihmiset. Jopa kaikkein hirvittävimmän nelikulmaisista tiloista ne osaavat löytää mukavimmat nurkkaukset.

Pieni säyseä ajatus n° 2

Kuluva aika (minun Historiani) tuottaa röykkiöittäin jäänteitä: valokuvia, piirustuksia, nipuitain ajat sitten kuivuneita huopatusseja, paitoja, kadonneita ja löydettyjä juomalaseja, sikarien kääreitä, laatikoita, pyyhekumeja, postikortteja, kirjoja, tomua ja muistoesineitä: se on minun osuuteni.

huoneisto

1

Kahden vuoden ajan asui naapurissani eräs hyvin vanha nainen. Hän oli asunut siinä seitsemänkymmentä vuotta ja ollut leskenä kuusikymmentä. Elämänsä viimeisinä vuosina, kun häneltä oli murtunut reisiluu, hän ei koskaan mennyt oman kerroksensa porrastasannetta kauemmas. Portinvartija tai eräs samassa talossa asuva nuori poika kävi hänelle kaupassa. Usein hän pysäytti minut rappukäytävässä kysyäkseen mikä päivä oli. Kerran kävin ostamassa hänelle viipaleen kinkkua. Hän tarjosi minulle omenan ja kutsui käymään luonaan. Hän eli keskellä äärimmäisen kolkkoja huonekaluja, joiden kiillottamiseen hän käytti kaiken aikansa.

2

Joitakin vuosia sitten eräs ystävästäni kehitti ajatuksen viettää kokonainen kuukausi kansainvälisellä lentokentällä, poistumatta kertaakaan (paitsi lentääkseen toisille kansainvälisille lentokentille, jotka periaatteessa ovat keskenään identtisiä). Tietäkseni hän ei koskaan toteuttanut projektiaan, mutta on vaikea kuvitella miksei hän olisi sitä voinut tehdä: kaikki elintoiminnoille välttämätön sekä suurin osa sosiaalisista tarpeista voidaan vaivatta tyydyttää kansainvälisen lentokentän puitteissa: siellä on pehmeitä nojatuoleja ja penkkejä jotka eivät ole liian epämukavia, usein jopa lepohuoneita joissa transitmatkustajat

voivat torkahtaa; siellä on käymälöitä, peseytymishuoneita, ja usein saunoja ja turkkilaisia kylpyjä; siellä on partureita, jalkahoitoa, sairaanhoitajia, hierojia, kengänkillottajia, vaatteiden pikasilitystä toimittavia liikkeitä jotka myös mielellään korjaavat kenkiä ja valmistavat avaimia, kelloseppiä ja optikoita; siellä on ravintoloita, baareja ja kahviloita, nahkatavaraliikkeitä ja hajuvesimyymälöitä, kukkakauppoja, kirjakauppoja, levykauppoja, tupakkakauppoja ja makeismyymälöitä, kuulakärkikyniä ja valokuvaustarvikkeita myyviä liikkeitä; siellä on elintarvikemyymälöitä, elokuvateattereita, postitoimisto, sihteeripalveluita, ja aivan varmasti pankkeja (koska nykyaikana voi tuskin elää asioimatta pankissa).

Tällaisen hankkeen mielenkiinto olisi ennen kaikkea sen eksoottisuudessa: enemmän näennäisessä kuin todellisessa tottumusten ja rytmien muuttumisessa, pienissä sopeutumisvaikeuksissa. Epäilemättä elämä kävisi varsin pian pitkävetoiseksi: se olisi kerta kaikkiaan liian helppoa eikä niin ollen todistaisi paljon mitään: tästä perspektiivistä lentokenttä ei ole kuin tietynlainen kauppakeskus, korttelin mukaelma. Se tarjoaa kuta kuinkin samat palvelut kuin hotelli. Eli tällaisesta hankkeesta ei voisi vetää minkäänlaisia käytännön johtopäätöksiä, ei mitään mullistavaa, ei myöskään mitään sopeutumisesta kertovaa. Paremminkin sitä voisi käyttää reportaasin aiheena, tai lähtökohtana komediasarjan n:nnen jakson käsikirjoitukselle.

3

Makuuhuone on huone jossa on sänky; ruokasali on huone jossa on pöytä ja tuoleja, usein myös tarjoilupöytä; olohuone on huone jossa on nojatuoleja ja sohva; keittiö on huone jossa on liesi ja vesihana; kylpyhuone on huone jossa on vesihana kylpyammeen yläpuolella; jos siellä on vain suihku, se on suihkukomero; jos siellä on vain lavu-

aari, se on pesukomero; eteinen on huone josta on vähintään yksi ovi huoneiston ulkopuolelle; siellä voi olla myös vaatenaulakko; lastenhuone on huone johon pannaan lapsi; siivouskomero on huone johon pannaan luuta ja pölynimuri; palvelijahuone on huone joka vuokrataan opiskelijalle.

Tästä luettelosta, jota helposti voisimme jatkaa, voidaan vetää kaksi perustavaa johtopäätöstä, joita ehdotan pidettäväksi määritelmänä:

1. Kaikki huoneistot muodostuvat huoneista joiden lukumäärä on vaihteleva mutta kiinteä;
2. Jokaisella huoneella on erityinen tehtävä.

Tuntuu vaikealta, tai itse asiassa naurettavalta kyseenalaistaa näitä itsestäänselvyksiä. Huoneistot ovat arkkitehtien suunnittelemaa ja heillä on hyvin täsmälliset mielipiteet siitä, millaisia ovat eteinen, olohuone (*living-room*, vastaanottotila), vanhempien makuuhuone, lastenhuone, palvelijahuone, *käytävä*, keittiö ja kylpyhuone. Aluksi kuitenkin kaikki huoneet muistuttavat enemmän tai vähemmän toisiaan, eikä meillä ole mitään syytä yrittää vaikuttua moduleista ja muista merkillisyyksistä: ne eivät koskaan ole kuin jonkinlaisia kuu-tioita, sanotaan vaikka että suorakulmaisia parallelepipedejä, ja niissä on aina vähintään yksi ovi ja aika usein myöskin ikkuna; ne on lämmitetty vaikkapa patterilla, ja varustettu yhdellä tai kahdella sähköpistokkeella (erittäin harvoin useammalla, mutta jos nyt ryhtyisin puhumaan rakennusurakoitsijoiden kunnottomuudesta en koskaan pääsisi loppuun). Kaiken kaikkiaan huone on lähinnä mukautuva tila.

En tiedä enkä halua tietää, mistä alkaa ja mihin päättyy funktionaalinen. Joka tapauksessa minusta näyttää

siltä, että tämän päivän huoneistojen ideaalipartituurissa funktionaalinen toimii univokaalisen, sekventaalisen ja nyktemeraalisen proseduurin mukaisesti¹: jokapäiväiset toiminnot vastaavat aikataulunpätkiä ja jokainen aikataulunpätke vastaa yhtä huoneiston huonetta. Tässä lievästi karrikoitu malli:

07.00	Äiti herää ja menee valmistamaan aamiaista	KEITTIÖön
07.15	Lapsi herää ja menee	KYLPYHUONEeseen
07.30	Isä herää ja menee	KYLPYHUONEeseen
07.45	Isä ja lapsi nauttivat aamiaista	KEITTIÖssä
08.00	Lapsi pukee päällystakin	ETEISESSÄ
08.15	Isä pukee päällystakin ja menee toimistoon	ETEISESSÄ
08.30	Äiti suorittaa aamupesun	KYLPYHUONEessa
08.45	Äiti ottaa pölynimurin ja siivoaa (hän siis läpikäy kaikki huoneiston huoneet mutta jätän ne tällä kertaa luettelematta)	SIIVOUSKOMEROSTA
09.30	Äiti ottaa ostoskassinsa ja päällystakkinsa ja lähtee kauppaan	KEITTIÖstä ETEISESTÄ
10.30	Äiti palaa kaupasta ja laittaa päällystakkinsa	ETEISEEN
10.45	Äiti valmistaa lounasta	KEITTIÖssä
12.15	Isä tulee toimistosta ja laittaa päällystakkinsa	ETEISEEN
12.30	Isä ja äiti syövät lounasta	RUOKASALISSA

¹ Tuo oli kirjan kaunein lause!

	(lapsi osallistuu kouluruokailuun)	
13.15	Isä ottaa päällystakkinsa ja lähtee taas toimistoon	ETEISESTÄ
13.30	Äiti pesee astiat	KEITTIÖssä
14.00	Äiti ottaa päällystakkinsa ja lähtee kävelylle taikka ostoksille ennen kuin hakee lapsen koulusta	ETEISESTÄ
16.15	Äiti ja lapsi tulevat kotiin ja laittavat päällystakkinsa	ETEISEEN
16.30	Lapsi syö välipalaa	KEITTIÖssä
16.45	Lapsi menee tekemään kotitehtäviään	LASTENHUONEeseen
18.30	Äiti valmistaa päivällistä	KEITTIÖssä
18.45	Isä tulee toimistosta ja laittaa päällystakkinsa	ETEISEEN
18.50	Isä menee pesemään kätensä	KYLPYHUONEeseen
19.00	Koko pikku perhe syö päivällistä	RUOKASALISSA
20.00	Lapsi menee pesemään hampaansa	KYLPYHUONEeseen
20.15	Lapsi menee nukkumaan	LASTENHUONEeseen
20.30	Isä ja äiti menevät he katsovat televisiota tai vaikka kuuntelevat radiota tai sitten pelaavat korttia tai sitten isä lukee sanomalehteä ja äiti kutoo eli lyhyesti sanoen he ovat jouten	OLOHUONEeseen
21.45	Isä ja äiti menevät pesemään hampaansa	KYLPYHUONEeseen
22.00	Isä ja äiti menevät nukkumaan	MAKUuhuONEeseen

Huomaamme tässä mallissa, jonka fiktiivistä ja samalla kertaa problemaattista luonnetta en saata olla korostamatta, kuitenkin uskoen sen elementaariseen oikeutukseen (tietenkään kukaan ei elä täsmälleen tuolla tavoin, mutta siitä huolimatta juuri noin eikä mitenkään muuten arkkitehdit ja kaupunkisuunnittelijat näkevät tai haluavat meidän elävän), huomaamme siis, toisaalta että olohuoneella ja makuuhuoneella ei ole paljoa sen enempää merkitystä kuin siivouskomerolla (siivouskomeeroon pannaan pölynimuri makuuhuoneeseen väsyneet ruumiit: molemmat palautuvat samoihin säilyttämisen ja huoltamisen funktioihin), ja toisaalta että minun malliani ei olisi käytännössä voitu muotoilla, jos tässä esitettyjen väliseinien erottamien makuuhuoneeksi, olohuoneeksi, ruokasaliksi, keittiöksi jne. nimitettyjen rajattujen tilojen sijasta olisimmekin esittäneet nykyään yleisen yhtenäisen ja pseudomoduloitavan tilan (asuintila, oleskelutila jne.): eli ei olisikaan keittiötä vaan keittonurkkaus, ei makuuhuonetta vaan leponurkkaus, ei ruokasalia vaan ateriointinurkkaus...

Voimme helposti kuvitella huoneiston, jonka sommittelu perustuisi päivittäisten toimintojen sijasta suhteiden funktioille: itse asiassa juuri niin toimi tiettyjen 1600-luvun palatsien tai 1800-luvun lopun suurten porvariskotien vastaanottotiloiksi kutsuttujen huoneiden jaottelu: useita peräkkäisiä saleja, joita hallitsi yksi suuri eteiskäytävä, ja joiden eriytyminen perustui kaikenkattavan vastaanottamisen teeman hienoiselle varioinnille: suuri salonki, pieni salonki, isännän työhuone, emännän budoaari, tupakkahuone, kirjasto, biljardisali jne.

Tarvitaan epäilemättä vielä rahtunen lisää mielikuvitusta, jotta voidaan kuvitella huoneisto jonka jaottelu perustuisi aistitoiminnoille: voimme helposti mielessämme nähdä millaisia voisivat olla gustatorio tai auditorio,

mutta millaisia mahtaisivat olla katselimo, humoriorio tai tunnustelimo...

Eikä kovin paljon rohkeampaa ajattelua tarvita sellaisen jaon kuvittelemiseen, joka perustuisi päivärytmin sijasta viikkorytmille¹: tällöin saataisiin seitsenhuoneisia huoneistoja joissa olisi: maanantaihuone, tiistaisali, keskiviikkola, torstuaari, perjantaisalonki, lauantaikamari ja sunnuntaisali. Kahta viimeksimainittua tosin jo viljalti markkinoidaan "kakkosasuntojen" tai "viikonloppuhuviloiden" nimisinä. Ei ole yhtään sen typerämpää kuvitella huonetta joka olisi pyhitetty yksinomaan maanantaille kuin rakentaa huviloita joita ei *käytetä* kuin kuusikymmentä päivää vuodessa. Maanantaihuone voisi aivan hyvin olla pesutupa (maalaiset esi-isämme pesivät pyykkinsä maanantaisin) ja tiistaihuone voisi olla salonki (kaupunkilaiset esi-isämme vastaanottivat mielellään vieraita aina tiistaisin). Tämä ei mitenkään vieroittaisi meitä funktionaalisuudesta. Kannattaisi ehkä mieluummin kuvitella, tai samantien toteuttaa, temaattinen jaottelu, vähän samaan tapaan kuin joskus bordelleissa (niiden lakauttamisen jälkeen, aina 50-luvulle saakka, ne toimivat opiskelija-asuntoloina: niinpä monet ystävästäni ovat asuneet eräässä entisessä "talossa" Arcade-kadulla: yksi

1 Jokseenkin vuodenvaihteen rytmi perustuva asumismalli tavataan niiden happy few:n keskuudessa, joilla on niin paljon asuntoja että he saattavat yhteensovittaa arvomaailmansa, matkustusmieltyksensä, ilmasto-olosuhteet ja kulttuurin vaatimukset. Heitä voi tavata esimerkiksi tammikuussa Meksikosta, helmikuussa Sveitsistä, maaliskuussa Venetsiasta, huhtikuussa Marrakeshista, toukokuussa Pariisista, kesäkuussa Kyprokselta, heinäkuussa Bayreuthista, elokuussa Dordognesta, syyskuussa Skotlannista, lokakuussa Roomasta, marraskuussa Ranskan rivieralta ja joulukuussa Lontoosta.

heistä asui "kidutuskammiossa", toinen "lentokoneessa" (säinky oli matkustamon muotoinen, siinä oli pyöreät valeikkunat jne.) kolmas "metsästysmajassa" (seinät oli päällystetty tekohirsillä jne.); näitä ilmiöitä ei pidä unoh-
taa, ja tämä koskee etenkin artikkelin "Habiter l'in-
habituél" (epätavallisessa asuminen) kirjoittajaa (*Cause
commune*, 1. n° 2, 13-16, 1972), joka niinkään on sen jul-
kaisusarjan kunnianarvoisa johtaja jossa tämä teos tulee
ilmestymään): maanantaihuone voisi esimerkiksi jäljitellä
venettä; nukuttaisiin riippumatoissa, parketti pestäisiin
runsaalla vedellä, ja syötäisiin kalaa; tiistaihuone taas,
miksipä ei, kunnioittaisi ihmisen suurta voittoa luonnos-
ta: navan valloitusta (pohjois- tai etelä-, vapaasti valitta-
vissa) tai Mount Everestille kiipeämistä: huonetta ei läm-
mitettäisi, nukuttaisiin paksujen turkisten alla, ravinto
perustuisi pemmikaanille (suolalihaa kuukauden lopus-
sa, aasinlihaa juhlapäivinä); keskiviikkohuone omistetta-
isiin tietenkin lapsille: jo hyvän aikaa he eivät tuona päi-
vänä ole menneet kouluun; se voisi olla jonkinlainen
piparkakkutalo: seinät olisivat maustekakkua ja huoneka-
lut muovailuvahaa, jne., jne.

4

Eräästä hyödyttömästä tilasta

Olen useasti yrittänyt ajatella huoneistoa jossa olisi yksi
hyödytön huone, ehdottomasti ja tieten tahtoen hyödy-
tön. Se ei olisi varasto, ei varahuone, ei käytävä, ei komero
eikä koppero vaan täysin tarkoitukseton tila jota ei voisi
käyttää mihinkään eikä muuttaa miksikään.

Vaikka olen yrittänyt, en ole onnistunut täydentä-
mään tätä ajatusta, tätä kuvaa. On kuin jopa kieli olisi
kykenemätön kuvaamaan tätä ei-mitään, tätä tyhjyyttä,

kuin voisimme puhua pelkästään siitä mikä on täyttä,
hyödyllistä ja funktionaalista.

Tarkoitukseton tila. Ei "ilman erityistä tarkoitusta"
vaan erityisesti ilman tarkoitusta, ei multifunktionaalinen
(sellaisia kaikki osaavat tehdä) vaan afunktionaalinen. Se
ei missään nimessä olisi tila jonka tarkoitus on "vapaut-
taa" toiset (rojuvarasto, vaatehuone, säilytystila) vaan,
toistan, tila joka ei kelpaa mihinkään.

Joskus onnistun olemaan ajattelematta mitään, en
edes sitä mitä *l'Ami Pierrot* Ludvig XVI:n kuollessa: sitten
yhtäkkiä muistan missä olen, että metro on pysähtynyt ja
että lähdettyäni Dugommier'n asemalta noin yhdeksän-
kymmentä sekuntia sitten olen nyt niinkuin pitääkin Dau-
mesnilillä. Mutta tässäkin tapauksessa en ole onnistunut
ajattelemaan ei-mitään. Miten ajatella ei-mitään? Miten
ajatella ei-mitään ilman että automaattisesti sijoittaa jo-
tain tämän ei-minkään ympärille, jotain joka tekee siitä
reiän, jota sitten rupeaa heti täyttämään jollain, käytän-
nöllä, funktiolla, päämäärällä, näkemyksellä, tarpeella,
puutteella, ylijäämällä...?

Olen tunnollisesti koittanut seurata tätä haurasta aja-
tusta. Olen kohdannut useita käyttökeltottomia tiloja ja
useita käyttämättömiä tiloja. Mutta en halua käyttökeltov-
tonta tai käyttämätöntä vaan hyödyttömän. Kuinka voi-
daan häivyttää funktiot, häivyttää rytmit, tottumukset,
kuinka voidaan häivyttää välttämättömyys? Olen kuvitel-
lut asuvani valtavassa huoneistossa, niin valtavassa etten
koskaan voisi muistaa, kuinka monta huonetta siinä on
(olisin joskus sen tiennyt mutta unohtanut, ja tietäisin
olevani liian vanha aloittamaan niin monimutkaista las-
kutoimitusta enää alusta): kaikilla huoneilla, yhtä lu-
kuunottamatta, olisi jokin käyttötarkoitus. Tärkeintä olisi
löytää se viimeinen. Se ei loppujen lopuksi olisi sen vai-
keampaa kuin *Baabelin kirjaston* lukijoille on löytää se kirja
joka tarjoaa avaimen muihin. Siinä olisi jotain hyvin sa-

mantapaista kuin huimaavassa borgesiaanisessa päähänpinttyvässä esittää yksi sali joka olisi varattu Josef Haydnin 48. sinfonian (c-duuri, "Maria Theresia") esittämiseen, toinen ilmapuntarin tarkkailemiseen tai vasemman isovarpaani puhdistamiseen...

Olen ajatellut vanhaa ruhtinas Bolkonskia joka rauhottomana poikansa lähdettyä koko yön turhaan etsii, huone huoneelta, kynttilä kädessään, turkisvällyjä kantavan palvelijansa Tihonin seuraamana, vuodetta josta lopulta löytäisi unen. Olen ajatellut tieteisromaania jossa jopa asumisen käsite olisi hävinnyt; olen ajatellut erästä toista Borgesin novellia (*Kuolematon*) jossa ihmiset, joita ei enää vaivaa elämisen ja kuoleamisen välttämättömyys, ovat rakentaneet rauniopalatseja ja käyttökeltotomia portaitkoja; olen ajatellut Escherin kaiveruksia ja Magritten maalauksia; olen ajatellut jättimäistä Skinnerin laatikkoja: kokonaan mustalla verhottua huonetta jonka seinällä on yksi ainoa nappula. Painamalla nappulaa saadaan lyhyen hetken ajaksi näkymään esimerkiksi harmaa maltan risti, valkealla taustalla...; olen ajatellut suuria pyramideja ja Saenredamin kirkon sisäpuolta; olen ajatellut jotain japanilaista; olen ajatellut epämääräistä muistoa joka minulla oli erästä Heissenbüttelin tekstistä, jonka kertoja löytää ovetoman ja ikkunattoman huoneen; olen ajatellut tästä aiheesta näkemiäni unia, joissa löydän omasta asunnostani huoneen jota en tunne...

Koskaan en ole päätenyt mihinkään mitä olisin pitänyt erityisen tyydyttävänä. Mutta en kuitenkaan usko että olisin täysin tuhlannut aikaani yrittäessäni ylittää tätä häilyvää rajaa: minusta tuntuu että tämän yrityksen kautta voi aavistaa jotain epämääräistä, jotain joka saattaisi olla asuttavan määritelmä...

Muuttaa pois

Luopua huoneistosta. Tyhjentää paikat. Purkaa leiri. Siivota jäljet. Raivata romut.

Inventoida järjestää luokitella lajitella

Eliminoida poistaa luopua

Rikkoa

Polttaa

Irroitaa naulat irroitaa liimaukset irroitaa ruuvit irroitaa koukut

Katkaista sähköt poistaa tahrat leikata vetää irroitaa murtaa leikata

Vierittää

Paketoida kääriä sitoa solmia pinota kerätä sulloa kietoa suojata peittää pehmustaa

Pakata

Laahata kantaa raahata

Lakaista

Sulkea

Lähteä

Muuttaa sisään

puhdistaa tarkistaa sovittaa vaihtaa sisustaa allekirjoittaa odottaa kuvitella keksiä sijoittaa taivuttaa taittaa vääntää kääntää päällystää päättää varustaa paljastaa halkaista pyörittää lyödä jupista pohjustaa muovata vuorata suojata suunnata peittää rei'ittää propata rapata kiristää katkoa pätkiä kytkeä katkeä käynnistää asentaa nakertaa liimata särkeä johtaa punoa pinota kasata tasata kiillottaa vahvistaa juntata naulata ripustaa suoristaa sahata kiinnittää

merkitä muistiin laskea kiivetä osata nähdä punnita kaikki sivellä hivellä hioa maalata hinkata hangata raapia kaapia liittää kiipeillä kompuroida harppoa hakata lakata rukata hukata löytää penkoa kantaa säkillä valoa harjata kitata raivata peitellä kitata mitata sovittaa mennä ja tulla kiillottaa antaa kuivua ihastella ihmetellä hermoilla kylästyä lykätä tykätä lisätä sulkea naulata pultata ruuvata kuurata ommella kyykkiä kurkottaa turhautua keskittää saavuttaa pestä pyykätä arvioida laskea hymyillä tukea vähentää lisätä jakaa kertoa vartoa luonnostella annostella nostella ostella vastaanottaa saada tuoda aukoa levittää reunustaa kehystää kiinnittää tarkkailla harkita haaveilla korjata kovertaa kaivertaa poistaa suojukset leiriytyä syventyä korottaa varustaa istuutua nojautua tukeutua huuhtoa rassata täydentää järjestää lakaista huokailla viiheltäin työtänsä tehdä kostuttaa hurmioitua kiristellä liimailla kiroilla väitellä haeskella hioa harjata maalata kaivella kytkeä käynnistää sytyttää hitsata kumartua kiskoa teroittaa tähdätä veltoilla hellittää jatkaa ravistaa ennen käyttöä haltioitua viilata viimeistellä kyhätä kaapia raapia imuroida operoida jauhaa tasapainottaa todistaa kostuttaa tukkia tyhjentää survoa suunnitella selitellä kohauttaa olkapäitä jaotella kävellä eestaas tapetoida organisoida vertailla lähestyä lajitella maalata lakata sulkea eristää vaaittaa kiinnittää suoristaa rasvata ripustaa jatkaa lisätä esitellä pestä etsiä saavuttaa huoata asettua

asua
elää

ovet

Me suojaudumme, linnoittaudumme. Ovet pysäyttävät ja erottavat.

Ovi rikkoo tilan, hajottaa sen, pysäyttää osmoosin ja rohkaisee lokeroitumaan: yhdellä puolella olen minä ja minun *asumukseni*, yksityinen, kotoinen (tila joka on pakattu täyteen minun omaisuuttani: minun sänkyini, verhojeni, pöytäni, kirjoituskoneeni, kaikki kirjani ja *La Nouvelle Revue Française*in irtonumeroni...), toisella puolella ovat muut, maailma, julkisuus, politiikka. Ei voi siirtyä liukuen yhdestä toiseen, ei voi mennä yhdestä toiseen, ei suuntaan eikä toiseen: täytyy tietää tunnussana ja ylittää kynnyksen, täytyy esittää kulkulupa, täytyy kommunikoida, kuten vanki kommunikoi ulkomaailman kanssa.

Elokuvassa *Kielletty planeetta* pääteltiin ovien kolmikulmaisesta muodosta ja mahtavasta koosta niiden muinaisten rakentajien ulkoiset tunnuspiirteet: yhtä lailla näyttävä kuin järjetön idea (miksi kolmikulmainen?), mutta jos ovia ei olisi ollut lainkaan, olisi voitu tehdä huomattavasti hätkähdyttävämpiä päätelmiä.

Miten tätä voisi täsmentää? Kyse ei ole ovensa avaamisesta tai avaamatta jättämisestä, eikä siitä että "jättää avaimen oveen"; kyse ei ole siitä ovatko avaimet tallella vai hukassa: jos ei olisi ovea, ei olisi myöskään avaimia.

On hyvin vaikea kuvitella taloa jossa ei ole ovea. Olen kerran vuosia sitten nähnyt sellaisen, Lansingissa, Michiganissa, Amerikan Yhdysvalloissa. Sen oli suunnitellut Frank Lloyd Wright: aluksi seurailtiin mutkittelevaa

polkua, jonka vasemmalle puolelle kohosi hyvin verkkaisesti ja jopa äärimmäistä piittaamattomuutta huokuen loiva rinne, joka sitten jyrkkeni ja asteittain lähestyi pystysuoraa. Hyvin hitaasti, ikäänkuin sattumalta, huomiota herättämättä, niin ettei missään nimenomaisessa kohdassa voinut todeta varsinaista muutosta, katkoa, siirtymää, jatkuvuuden keskeytymistä, polku muuttui kiviseksi: aluksi oli vain ruohoa, sitten ruohon lomassa erottui kiviä siellä täällä, sitten yhä enemmän ja polku muuttui ruohikon ja kivien sekoitukseksi, kun samanaikaisesti maa vasemmalla kaltevoitui ja alkoi muistuttaa hyvin epämääräisesti vallia, sitten seinää *en opus incertum*. Sitten näkyviin kohosi lähes täysin kasvullisuuden peittämänä jotain, joka hämärästi muistutti kattoa. Ja itse asiassa siinä vaiheessa alkoi olla jo myöhäistä pohtia oltiinko sisä- vai ulkopuolella: polun päässä kivipohja oli yhtenäinen ja oltiin jonkinlaisessa sisäänkäynnissä, joka johti suoraan melkoisen tilavaan huoneeseen. Se vuorostaan avautui terassille jota hallitsi suurikokoinen uima-allas. Muu osa talosta oli yhtä huomionarvoinen mukavuutensa tai ylellisyytensä vuoksi. Se näytti soljuneen kukkulaansa kuin vällyjen väliin kiemurteleva kissa.

Tämän anekdootin loppuromahdus on yhtä lailla moraalinen kuin ennalta arvattavissa: kymmenkunta suunnilleen samanlaista taloa oli siroteltu yksityisen golferhön liepeille. Klubialue oli täysin aidattu: vartijat joiden voi helposti kuvitella kantavan katkaistua haulikkoa (olen nuoruudessani nähnyt paljon amerikkalaisia elokuvia) vartioivat alueen ainoaa rautaista sisääntuloporttia.

portaikot

Portaikkoja ajatellaan kovin harvoin.

Vanhoissa taloissa ei ollut mitään sen komeampaa kuin portaikot. Nykyajan taloissa mikään ei ole sen rumempaa, kylmempää, vihamielisempää, viheliäisempää.

Täytyisi oppia elämään enemmän portaikoissa. Mutta miten?

seinät

Oletetaan seinä: mitä tapahtuu sen takana?

Jean Tardieu

Ripustan seinälle taulun. Sitten unohdan, että siinä on seinä. En enää tiedä mitä sen takana on, en enää tiedä että tässä on seinä, en enää tiedä että tämä seinä on seinä, en tiedä enää mikä on seinä. En enää tiedä että asunnossani on seinät ja että jos ei olisi seiiniä ei olisi asuntoa. Seinä ei enää ole jokin joka rajaa ja määrittää alueen jossa asun, joka erottaa sen toisista alueista joissa toiset asuvat, se on enää vain taulun kiinnityspaikka. Mutta unohdan myös taulun, en enää katso sitä, en enää osaa katsoa sitä. Olen ripustanut seinälle taulun unohtaakseni että siinä oli seinä, mutta unohtaessani seinän unohdan myös taulun. Tauluja on siksi että on seiiniä. Täytyy unohtaa että on olemassa seiiniä ja siihen tarkoitukseen ei ole mitään sen parempaa kuin taulut. Taulut hävittävät seinät. Mutta seinät tappavat taulut. Tai sitten täytyisi alituisesti vaihtaa, seinää, taulua, ripustaa seinälle koko ajan eri tauluja tai vaihtaa alinomaan seinäpintaa.

Seinille voisi kirjoittaa (niinkuin kirjoitetaan joskus talojen julkisivuihin, työmaa-aitoihin, vankiloiden muureihin), mutta niin tehdään hyvin harvoin.

kerrostalo

1

Suunnitelma romaaniksi

Kuvittelen pariisilaisen kerrostalon josta on julkisivu poistettu—vähän niinkuin *Le Diable boiteux'n* irtinostettu katto tai *Genjin tarinassa* esitetty go-pelikohtaus—niin, että katutasosta räystäisiin asti kaikki julkisivunpuoleiset huoneet olisivat heti ja samanaikaisesti näkyvissä.

Romaani—nimeltään *La vie, mode d'emploi* (Elämä, käyttöohje)—rajoittuu (uskallan käyttää tätä verbiä kuvaamaan projektia jonka lopullinen versio tulee olemaan noin neljänsadan sivun laajuinen) kuvailemaan näin paljastettuja huoneita ja niitä toimintoja joita niissä tapahtuu, noudattaen uskollisesti tiettyjä formaalisia prosesseja, joihin en katso aiheelliseksi tässä sen yksityiskohtaisemmin puuttua, mutta joista seuraavissa on minun mielestäni jotain erityisen viettelevää: shakkihevosen polygrafia (mukaelma, 10 X 10 pelilaudalla), 10. asteen *pseudoquenine*, 10. asteen latinalainen ortogonaalinen kaksoisneliö (jota Euler piti mahdottomana, mutta jonka Bose, Parker ja Shirkhande esittivät 1960).

Tähän projektiin on useita lähteitä. Yksi niistä on Saul Steinbergin piirros, joka on ilmestynyt *The Art of Livingissä* (Lontoo, Hamish Hamilton 1952), ja joka esittää asuntola (tiedämme että se on asuntola, koska ulko-oven pielessä on kyltti jossa lukee *No Vacancy*) jonka julkisivus-